

Trong nh&ng năm qua, t&i mi&n Nam t& do n&y cu&c sinh ho&t chánh tr& đã xoay vòng trong mâu thuẫn. Và m&t trong nh&ng mâu thuẫn n& tr& m& tr&ng nh&t có l& là thái đō phi chánh tr& c&a đ& s& công dân và nh&ng nhà lãnh đōo trong lúc chính y&u t& chánh tr& quy&t đō nh s& s&ng còn c&a đō t n& c

Th&t v&y, vì chánh tr& và nhân danh chánh tr& ng&i ta quay cu&ng trong nh&ng trò ch&i kh&n n&n, ném đá gi&u tay, ng&i ta dám có nh&ng hành đōng bán n& c h&i dân đō r&i, đō lu&n x&o trá, b&p b&m, xô th&t, bè phái đō c g&n li&n v&i danh t& chánh tr&. Và t& đō, công dân chán ghét chánh tr& cho chánh tr& là m&t đōa h&t không liên quan đ&n mình, tr& v& cu&c s&ng riêng t& và chuyên môn, phó m&c sinh ho&t chánh tr& cho nh&ng “anh hùng chuyên môn tán d&c”. Thái đō th& đōng và bàng quan n&y là m&t tr&ng&i cho công cu&c ch&ng C&ng hi&n nay và n&u còn ti&p t&c s& có h&u qu& không hay cho t&ng lai n&n dân ch&.

N&u s& s&ng cô đōn là o t&ng, n&u m&i t&ng quan xã h&i là m&t đō ki&n không th& tránh c&a con ng&i ngày nay thì đōu chánh tr& có đō c xem là b&nh đ&ch h&ch hay là đōa h&t nào c&a nh&ng x&o trá, xô th&t, con ng&i không th& thoát vòng k&m t&a c&a chánh tr&. Và đōu có c& ý s&ng trong th&ng hay vô tình lánh xa xã h&i, khung c&nh cũng nh& tr&t t& pháp lý và nh&ng v&n đō chánh tr& v&n chi ph&i và qu&y nhi&u chúng ta.

Trong cu&c sinh ho&t chánh tr& hi&n nay, ng&i ta nh&n th&y có hai trào l&u t& t&ng, hai khuynh h&ng. Tuy khác bi&t nhau, nh&ng chung qui ch& là hai hình th&c c&a thái đō phi chánh tr&. Khuynh h&ng th& nh&t đōa đōn s& ph&nh&n tính cách chánh tr& c&a ho&t đōng mình. Khuynh h&ng th& hai nh&m đō cao thái đō th& đōng c&a công dân tr&c th&i cu&c.

Vì täm quan träng cäa vän đä träc viän nhä đäu tranh chánh trä, chúng ta thä phân tách và phê bình hai khuynh häng phä thông näy.

Có nhäng ngäi mà hoät đäng cäa hä cũng nhä hành vi cäa hä mät thiät liên quan đän sinh hoät chánh trä. Nhäng hä quä quyät räng nhäng hành đäng äy không có tánh cách chánh trä, hä phä nhän nhäng hành đäng cäa hä, läp träc ngä cäa hä không có tánh cách chánh trä. Täi sao?

Thái đä phi chánh trä väa nêu, nghĩ cho cùng, chä là mät äo täng. Sä dĩ có nhä thä là vì nhäng ngäi này có mät quan niäm quá häp häi, quá khät khe vä chánh trä, đôi khi läi chäng chánh trä. Hoäc hä cho räng chánh trä là cái gì chä liên quan đän chánh đäng, đän bè phái. Vì väy, khi mà hoät đäng cäa hä có vä trên đäng phái hay ngoài đäng phái thì cho đó là nhäng hành vi không có tánh cách chánh trä. Hoäc hä cho räng chánh trä là cái gì liên quan đän ý thäc hä, đän sä đäu tranh giành quyän läc, cho nên khi hoät đäng cäa hä bä ngoài có tánh cách kä thuät, đäa trên kinh nghiäm thäc hành, thì không bao giä hä nhän räng hành vi äy là hành vi chánh trä.

Täi sao thái đä väa nêu là äo täng?

Chúng ta đã biät räng có nhiäu ngäi mà hành vi cäa hä hoàn toàn có tánh cách chánh trä, nhäng hä quä quyät phä nhän tánh cách äy. Täi sao?

Vì quan niäm quá chät häp vä chánh trä. Hä không chä pä nhän đäc räng chánh trä chi phäi nhäng đäa hät quan träng và räng rãi giäa mäi täng quan cäa con ngäi, chä không phäi vì

Thái Độ Phi Chánh Trị

Tác Giả: Nguyễn Văn Bông

Thứ Tư: 26 Tháng 11 Năm 2008 00:59

---

vấn vấn nôm trong lãnh vực đänh chä và chánh quyän. Họ tä khä cä viäc xem xét, viäc cân nhäc nhäng häu quä chánh trị cäa hành vi mà họ cho räng chä có tánh cách riêng tä.

Tâm trịäng này là tâm trịäng cäa rät nhiäu ngä i.

Đä là träng häp cäa nhäng đäo sĩ, nhäng vä tu hành. Nhäng vä này, trong nhäng ngày cách mäng, giäa lúc chánh biän, có nhäng hành vi nhä: góp tiän đä giúp tù nhân chánh trị, cho ä trong nhà mình, giäu trong nhà mình nhäng kä đäi läp chánh trị. Đä là nhäng hành vi hoàn toàn và không thä chäi cãi có tánh cách chánh trị. Nhäng vì lòng tä thiän cäa họ, vì họ cho räng làm nhä thä ngoài mäc đích chánh trị, mà trái läi vì đä là bän phän, vì đä là đä tránh cho con ngä i nhäng đau khä. Họ thành thät cho räng không vì lý do chánh trị, nhäng họ quên räng nhäng hành vi äy có häu quä chánh trị.

Đä là träng häp cäa nhäng ngä i cäm bút, cäa văn sĩ, nghä nghiäp cäa họ đäa đän mät läp träng chánh trị, họ cä có häu quä chánh trị mà họ không ý thäc. Nhäng ngä i cäm bút trong nhäng bä tiäu thuyät hay nhäng quyän tùy bút, tiäu luän v.. v.. khi họ tä cáo nhäng tä đäan trong xã hội, khi họ miêu tä chánh giäi väi nhäng đäc đäi mänh loän luân, läng män, nhäng con buôn chánh trị, khi họ tä cáo nhäng thäi nät cäa chánh quyän, thì dù muän dù không dù cho họ có phänh nä räng họ không bao giờ có ý đänh phán đoán giá trị xã hội mà họ phäc häa hay phân tích, dù muän dù không, hành vi cäa họ có tánh cách chánh trị, có häu quä chánh trị, và đäi khi, nhän đänh cäa họ có änh häng sâu räng trong cuäc sinh hoät chánh trị.

Đä là träng häp cäa nhäng nhà BäC HäC: khi họ tä cáo thä mäa cäa thí nghiäm nguyên tä hay chiän tranh nguyên tä, läi tuyên bä hay hành vi cäa họ hoàn toàn có tánh cách khách quan, trên cä ý thäc họ và đäng phái chánh trị. Vấn biät räng hành vi äy chä nhäm mäc tiêu cao cä, nhân đäo và sä tän vong cäa nhân loäi, nhäng họ không thängän cän đäc sä kiän là läi tuyên

Thái Đ° Phi Chánh Tr°

Tác Giả: Nguy°n Văn B°ng

Thứ Tư: 26 Tháng 11 Năm 2008 00:59

---

b° c° a h° s° đ° c khai thác trên ph°ng di°n chánh tr°, l°i tuyên b° c° a h° không th° có °nh h°ng chánh tr° và là m°t y°u t° quan tr°ng trong lãnh v°c bang giao qu°c t°.

Đây là m°t vài ví d° tâm tr°ng th°ng th°ng c° a nhi°u ng°i t°ng mình đ°ng ngoài chánh tr°. L°p tr°ng phi chánh tr° này đ°a trên nh°ng hành vi mà ng°i ta cho r°ng t° nó không có tánh cách chánh tr°, nh°ng đó ch° là °o t°ng vì, dù t° do không có tánh cách chánh tr°, nó v°n là hành vi có h°u qu° chánh tr°. Mà t°t c° nh°ng hành vi có h°u qu° chánh tr° là nh°ng hành vi chánh tr°.

Thái đ° phi chánh tr° này, chúng ta l°i tìm th°y đ° c đ° cao b°i nh°ng t° ch°c, nh°ng đây không ph°i là nh°ng °o t°ng: nó tr° thành m°t chi°n thu°t.

Vì chánh tr° có t°ng không t°t cho nên các lãnh t° nghi°p đoàn, hi°p h°i hay tôn giáo ng°i r°ng có m°t thái đ° chánh tr° rõ r°t ho°c dùng nh°ng danh t° h°i chánh tr° m°t chút có th° làm s°t m° tình đoàn k°t c° a nh°n viên và làm cho h° ho°ng s°. B°i v°y, các nhà lãnh đ°o khôn khéo luôn qu° quy°t r°ng l°p tr°ng c° a mình hay quy°t đ°nh c° a mình ch° nh°m vi°c b°o v° quy°n l°i c° a đoàn th° ngoài m°i tranh ch°p chánh tr°. H° c° tránh nh°ng danh t° chánh tr° và ch° nêu lên nào là quy°n l°i nghi°p đoàn, nào là qu°c gia dân t°c. M°c đ°u h° tr°c ti°p can thi°p vào chánh quy°n và s° can thi°p có tánh cách chánh tr° không th° ch°i cãi, h° cũng v°n tuyên b° ch° nh°n danh đoàn th° và đ°ng ngoài đ°ng phái và tranh ch°p chánh tr°.

Tuy nhiên, đó ch° là thái đ° phi chánh tr° b° ngoài và ai cũng th°a hi°u r°ng nh°ng t° ch°c không m°c tiêu chánh tr° luôn luôn có nh°ng hành vi chánh tr°. S° dĩ nhà lãnh đ°o bao trùm lên nh°ng hành vi chánh tr° m°t b°c màn có v° khách quan, trung l°p, đó ch° là m°t chi°n thu°t nh°m đ°t đ° c k°t qu° mong mu°n mà thôi.

Thái đ phi chánh tr không nh ng là m t o t ng hay ng y trang mà còn là khuynh h ng đ cao thái đ th đ ng c a công dân tr c th i cu c. Khuynh h ng này r t ph thông nh t là sau m t cu c kh ng ho ng chánh tr . Ng i ta t cáo chánh tr l n áp sinh ho t qu c gia và làm h ng m i vi c. Ng i ta lý lu n r ng con ng i trong xã h i ch lo s ng, m t cu c s ng h ng ngày, an thân v i nh ng lo âu sung s ng cá nh n hay gia đình c a h . Đó là v n đ chính c a đa s công dân. Còn nh ng ai theo dõi các v n đ qu c gia, có ý th c chánh tr , cũng nh có ý mu n tham gia vào cu c sinh ho t chánh tr r t là hi m có. Và nh v y r t t vì, theo lý lu n này, qu c gia nào trong y công dân tham gia, th o lu n quá nhi u v chánh tr , qu c gia y đ n ngày tàn.

Theo khuynh h ng v a nêu, chánh tr là cái gì cao siêu, ph c t p, khó khăn mà ch có m t nhóm ng i am hi u và đ th m quy n gi i quy t. Nh ng k ch tr ng thái đ th đ ng c a công dân là con ng i dân ch , hay đúng h n h ch p nh n nguyên t c dân ch , nh ng h quan ni m r ng, gi a hai cu c b u c , công dân nên tr v công vi c riêng t , h ng ngày c a h . Tóm l i, thái đ xem s th đ ng c a công dân là tri u ch ng t t đ p c a cu c sinh ho t chánh tr d a trên hai ý t ng chánh:

- QU N CHÚNG VÔ TH M QUY N đ quy t đ nh nh ng v n đ tr ng đ i c a qu c gia và, n u có s am hi u đ n a h ch c ch n s quy t đ nh theo quy n l i riêng t c a h .

- QUY N L C VÔ CHÁNH TR , t c là m t quy n l c t i th ng đ gi i quy t nh ng v n đ tr ng đ i, trên nh ng tranh ch p nh nhen v quy n l i trong sinh ho t chánh tr bình th ng.

C n ph i kh ng đ nh ngay r ng lu n c v a nêu không đ ng v ng. Qu n chúng vô th m

quy n? Đó là s xác đ nh vô căn c . Th ng th ng chánh quy n hay bao trùm m t màn bí m t trên các v n đ qu c s , đ r i núp sau tha h đ nh đ t. Th t ra không có m t v n đ chánh tr nào mà không th gi i thích rõ ràng, và s ki n qu n chúng vô th m quy n ch là s b a đ t h u g t s tham gia c a công dân ra ngoài cu c sinh ho t chánh tr .

M t quy n l c vô chánh tr , siêu chánh tr đ gi i quy t nh ng v n đ tr ng đ i? Lu n c ch ph n nh c a m t o t ng. Cho r ng có th l y m t quy t đ nh chánh tr và ch d a trên m t tiêu chu n, hay quan đ m không chánh tr ch o t ng. Khi ph i quy t đ nh v ph ng đi n chánh tr , tác gi c a nó l y m t quy t đ nh chánh tr và đ ng nhiên là m t nh n v t chánh tr .

V n bi t r ng khi mà công dân có m t thái đ tách r i chánh tr , không chú ý nhi u đ n cu c sinh ho t chánh tr , có th đó là tri u ch ng c a m t cu c sinh ho t n đ nh. Khi mà gu ng máy chánh tr , hành chánh c a qu c gia ch y đ u và trong n c có thanh bình, th nh v ng thì l t t nhiên các v n đ chánh tr kém ph n sôi n i. V n bi t r ng nhà c m quy n c n có m t chút t do, m t ph n t tr nào đ i v i d lu n. Chánh quy n không th thi hành s m ng c a mình m t cách h u hi u n u d lu n c th c g y bánh xe, gán cho danh t “con rùa” khi m i c m quy n ch a đ y m t thág. N u s tham gia c a công dân đ a đ n h u qu nh v y thì s tham gia nguy hi m h n s b t tham gia. Nh ng ch trích vi c tham gia chánh tr c a công dân làm cho chúng ta ph i đ ý đ n m c t tr t ng đ i c a chánh quy n. Nh ng không vì l đó mà l i đ cao thái đ th đ ng c a công dân tr c th i cu c.

Thái đ phi chánh tr là nguyên nh n c a s suy đ i chánh tr . R t nhi u ch đ đã b l t đ vì đã tr n chánh tr , đã t kh c s tham gia c a công dân. Thay vì gi a chánh quy n và nh n dân nên có m t lu ng đi n thông c m và cùng gi i quy t các v n đ , ng i ta ch th y trong ch đ n y nh ng đi n v n r m rà, nh ng danh t tr ng r ng, m t tinh th n vô trách nhi m.

Thái Đạ Phi Chánh Trạ

Tác Giả: Nguy&#n Văn B&#ng

Thứ Tư: 26 Tháng 11 Năm 2008 00:59

Sinh ho&#t chánh tr&# t&#i Vi&#t Nam đ&# đ&#t kho&#t hay ch&# a v&#i th&#i đ&# phi chánh tr&# n&#y.